

[Offentliggjort den 6. marts 2019]

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1, 2.sal
4800 Nykøbing F

Telefon +45 3395 4200
fbyg@slks.dk
www.slks.dk

CVR 34072191

6. marts 2019

Jour.nr.: 17/08878

Ophævelse af fredningen af Vester Voldgade 21, København

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet at ophæve bygningsfredningen af forhuset og det dermed sammenbyggede sidehus på Vester Voldgade 21, 1552 København V, matr.nr. 211, Nørre Kvarter, Københavns Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 8, stk. 2, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede jer i brev af 20. september 2018 om Det Særlige Bygningssyns udtalelse herom. I fik samtidig lejlighed til at komme med bemærkninger til den påtænkte fredningsophævelse. Forslaget om ophævelse af bygningsfredningen har endvidere været i offentlig høring.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget følgende bemærkninger hertil:

Københavns Kommune skriver i mail af 16. oktober 2018, at kommunen ikke har ”nogen indvending mod det Særlige Bygningssyns udtalelse, om en ophævelse af bygningsfredningen af forhuset og sidehuset af Vester Voldgade 21, som begrundes med at et velbevaret ydre, dog skæmmet af en nyere butiksfacade i underetagen og generelt udskiftede vinduer, og et indre med omfattende ændringer og ombygninger, der har svækket bygningens arkitektoniske og kulturhistoriske, hvilket alt i alt ikke vurderes til være tilstrækkeligt til en opretholdelse af fredningen.”

Københavns Kommunes er endvidere opmærksom på, ”at bygningen i sig selv er en fin repræsentant for det klassicistiske København der blev rejst efter den store bybrand i 1795, hvor bl.a. hele Vester Voldgade brændte, at huset står fint til naboejendommen på hjørnet af Studiestræde, og at de to huse er nogle af de ganske få bevarede, da de fleste øvrige ejendomme på Vester Vold-

gade blev kraftigt om- eller helt nybygget omkring årene før og efter 1900, hvor gaden bl.a. blev meget central og eftertragtet efter bebyggelsen af det gamle voldterræn og anlæggelsen af Rådhuset og Rådhuspladsen.”

Endelig oplyser Københavns Kommune, at bygningen er udpeget som bevaringsværdig i Kommuneplan 2015, samt at den indgår i de bevaringsværdige bebyggelser og i det særlige kulturmiljø ”Københavns middelalderby” i samme kommuneplan.

Københavns Museum skriver i høringssvar af 8. januar 2019:

”Vester Voldgade 21 er, som en del andre bygninger i København, indstillet til fredningsophævelse på grund af ombygninger, der gør, at bygningerne har mistet fredningsværdierne.

Vester Voldgade 21 har bevaringsværdi 1 i kommuneplanen og er således udpeget som bevaringsværdig. En sådan udpegning giver desværre ikke nogen garanti mod nedrivning, men betyder dog, at eventuelle nedrivningstilladelser skal i offentlig høring.

Københavns Museum har ingen yderligere kommentarer.”

Hans Lundin, Vester Voldgade 21, st., gør i mail af 9. januar 2019 indsigelse mod den påtænkte ophævelse af fredningen:

”Ejendommen er den sidste af de oprindelige huse mellem Rådhuspladsen og Sankt Peders Stræde efter branden i 1795.

Som det fremgår af de nuværende forhold og høringsmaterialet er ejendommens facade meget lidt ændret siden ejendommens fredning i 1974 endsige fra 1917.

Ejendommens vinduer er fortsat dannebrogsvinduer, indgangspartiet til hovedtrappen er uændret, frisen på ejendommen er uændret, indgangspartiet til butikkerne i gadeplan er fortsat placeret midt på ejendommen i gadeplan. Den eneste ændring fra facaden i 1917 er, at butiksvinduerne i gadeplan er ændret fra 2 x 2 vinduer til 2 x 1 vindue. De nuværende butiksvinduer er identiske med butiksvinduerne ved fredning i 1974.

Samlet er ejendommens facade således helt identisk med facaden ved fredning i 1974 og repræsenterer den sidste af de oprindelige huse mellem Rådhuspladsen og Sankt Peders Stræde på værdig måde.

Ejendommens øverste etager blev i nogle år benyttet til hotellignende aktiviteter. Dette er blot en illustration af ejendommens anvendelse gennem flere hundrede år.

Efter 1870 var det gæstgiver J. Jensen, der indrettede et gæstgiveri eller hotel, som det nu skulle hedde. I kælderen var der værtshus. Efter 1870 blev huset et af de hoteller, der afløste gæstgiverierne i Nørregade og Vestergade,

som halvtreds år senere igen blev afløst af nye hoteller omkring den anden hovedbanegård. Hotellet fik navnet ”Valdemar”.

Ejendommens indretning til hotel eller hotellignende aktiviteter er således blot en del af ejendommen flere hundrede års historie. Tilsvarende er de værtshuse, der gennem mere end 100 år havde til huse i ejendommen. Samlet tegner ejendommen fortsat et historisk billede af aktiviteterne i ejendommen gennem flere hundrede år.

Huset fik efter 1832 indsat en ekstra etage og et mansardtag med tagboliger. Dengang forsvandt også facadefordybninger over 1. sal. En synlig kælder med overdækket nedgang som alle andre huse fra tiden havde, blev bygget om til en butik efter 1866. Gården blev i 1919 overdækket i stueetages højde. Den nu helt usynlige kælder skyldes en ombygning fra 1925.

Forhuset med sidehuset blev i 1974 fredet med århundredenes forskellige ombygninger. I 1993 blev ejendommen også med sin nuværende fremtoning m.m. rubriceret som bevaringsværdig.

Ejendommen er efter min opfattelse ikke i forhold til forholdene i 1974 ændret på en sådan måde, hvorfor fredningen fortsat bør være gældende, ligesom ejendommen samlet efter min opfattelse fortsat har meget stor historisk værdi, som den sidste oprindelig ejendom mellem Rådhuspladsen og Sankt Peders Stræde.”

Slots- og Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Slot- og Kulturstyrelsen tager bemærkningerne fra Københavns Kommune og Københavns Museum til efterretning.

Styrelsen er endvidere enig med Hans Lundin i, at bygningens facade ikke er ændret meget siden fredningen i 1974, og at ejendommen fortsat har historisk værdi. Som Københavns Kommune påpeger, repræsenterer forhuset det klassicistiske byggeri, der blev opført efter Københavns store brand i 1795. At Vester Voldgade 21 skulle være det sidste af de oprindelige huse mellem Rådhuspladsen og Sankt Peders Stræde efter branden 1795 er imidlertid ikke helt rigtigt. Således er naboejendommen på Vester Voldgade 19/Studiestræde 49 opført omtrent samtidig, og dette forhus forbliver fredet. Endvidere ligger der adskillige bygninger fra slutningen af 1790'erne i sidegaderne Vestergade, Studiestræde og Sankt Peders Stræde. En betydelig del af disse bygninger er – og forbliver – fredede.

Hans Lundin opridser endvidere nogle af de mange ændringer, som ejendommen har gennemgået i 1800- og 1900-tallet, og som er fortsat efter år 2000. Det er netop det overvældende antal ændringer, såvel udvendigt som indvendigt, der efter Slots- og Kulturstyrelsens opfattelse har svækket bygningens

arkitektoniske og kulturhistoriske værdier afgørende. Det er tillige styrelsens vurdering, at fredningsværdierne næppe heller var særligt store på fredningstidspunktet i 1974. Bygningen står i dag med meget få ældre, endsige originale, elementer og kan langt fra betegnes som nogen markant repræsentant for det københavnske ”byggeboom” efter branden 1795.

Slot- og Kulturstyrelsen er overbevist om, at Københavns Kommune vil sikre opretholdelsen af bygningens traditionelle facadeudtryk.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder, at Vester Voldgade 21 i det ydre i store træk har bevaret et traditionelt ydre, dog er der i stueetagen en nyere butiksfacade med store glaspartier og indgangsparti samt på de øvrige etager nyere vinduer, hvilket har svækket bygningens arkitektoniske og kulturhistoriske værdier.

I det indre er stueplanet kendetegnet ved en nyere butiksindretning, herunder et overdækket gårdrum. Hertil kommer en nyere elevatorskakt placeret med indgang fra forstuegangen. De øvrige hovedetager er kendetegnet ved, at de oprindelige planløsninger i for- og sidehus er brudt op ved etablering af en række ens udformede køkken- og bad/toilet-faciliteter. Endvidere er der til gaden og i sidehuset lavet en opdeling i hotellignende værelsesenheder, der har fjernet oplevelsen af de oprindelige boliger på hver etage. Den stærkt ændrede planløsning og rumfordeling i ejendommen er overalt ledsaget af nyere dele, detaljer og overflader, der alt i alt hverken er samstemmende med bygningens alder eller arkitektoniske udtryk, hvilket i høj grad har svækket fredningsværdierne. Der er bl.a. nyere fyldings- og glasdøre med gerichter, uheldige blændinger og vægge samt nyere plankegulve. Hertil kommer mangel på paneler og anden ældre, autentisk udsmykning, sådan som det kunne forventes i en ejendom af denne type. I den indrettede tagetage er endvidere lavet gennembrud af dæk til spidsloft og en nyere trappe.

De få ældre bygningsdele, der er bevaret, begrænser sig i det ydre til en kordongesims, et dekorativt bånd over tre fag, konsolbårne sålbænke i de tre midterfag samt en hovedgesims med sparrehoveder på facaden. I det indre kan kun nævnes den ældre, men ikke oprindelige, enkelt udførte toløbstrappe. Samlet set vurderes dette ikke at være tilstrækkeligt til en opretholdelse af fredningen.

Klagevejledning

I kan klage over beslutningen til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, I har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Slots- og Kulturstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

Klager indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for afgørelsen. Det betyder, at bygningen fortsat er fredet under behandlingen af en eventuel klagesag.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside, www.slks.dk, og aflyse fredningen. I vil modtage en kopi af aflysningen, når den foreligger.